

Mireu com ballem

Leïla Slimani

Traducció de Joan Casas

Narratives

Angle Editorial

«[D'*El país dels altres*] N'esperem la continuació, amb autèntica paciència.» — Jérôme Garcin, *La Provence*

«*Mireu com ballem*, diu el títol, i és el que fem al llarg d'aquesta novel·la, que es desplega amb una fluïdesa sorprenent, sigui en l'ús de la distància focal, sigui en la manera d'entrellaçar els destins individuals i nacionals.» — Raphaëlle Leyris, *Le Monde des Livres*

«Slimani teixeix una trama humana rica i commovedora, molt ajustada, i ens la lliura, impacients com estem per conèixer com segueix...» — Nathalie Crom, *TeLERAMA*

«Una novel·la fosca i ardent.» — Olivia de Lamberterie, *Elle*

«Sempre tan inspirada, Leïla Slimani barreja drames personals i els canvis de la societat marroquina, tot desplegant les relacions de dominació entre homes i dones —el seu tema preferit—, a través del cos, el desig, la maternitat. La seva escriptura, bella i evocadora, ens submergeix en la natura amb els seus perfums, el ritme és sostingut i els personatges són profundament entranyables. Hi ha molt de Maupassant en aquesta escriptora superdotada.» — Anne Michelet, *Version Femina*

«Alternant perfectament microcosmos (família) i macrocosmos (país), entre els cossos de les dones i els cossos estatals, aquest llibre examina les relacions de poder amb més radicalitat, però també més fluïdesa.» — Hubert Artus, *Causette*

«La segona part de *El país dels altres* irradia tota la seva llum.» — Léonard Billot, *Les Inrockuptibles*

Mireu com ballem

Narratives

155

Títol original: *Regardez-nous danser*, de Leïla Slimani

© 2022 Éditions Gallimard

© 2023 Joan Casas Fuster, per la traducció

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: febrer de 2023

ISBN: 978-84-19017-52-9

DL B 1623-2023

Impress a Romanyà Valls SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Mireu com ballem

El país dels altres, 2

Leïla Slimani

Traducció de Joan Casas

 Angle Editorial

A Bounty, sense qui res no seria possible.

Índex dels personatges

Mathilde Belhaj: Nascuda l'any 1926 a Alsàcia, coneix Amine Belhaj el 1944, quan el regiment al qual pertany s'estaciona al seu poble. S'hi casa el 1945 i, un any més tard, es reuneix amb ell a Meknès, al Marroc. Després de viure tres anys a la casa familiar de la medina, al cor del barri de Berrima, s'instal·len en una finca i Mathilde té dues criatures, Aïcha i després Selim. Mentre el marit treballa incansablement per fer d'aquella finca una explotació pròspera, ella obre un dispensari on atén els pagesos dels voltants. Quan arriba al Marroc aprèn l'àrab i el berber i, malgrat les dificultats i la seva oposició a certes tradicions, sobretot les que fan referència a l'estatut de les dones, s'arrela en aquest país.

Amine Belhaj: Nascut l'any 1917, fill de Kadour Belhaj, intèrpret a l'exèrcit colonial, i de Mouilala, Amine és el gran i passarà a ser el cap de família a la mort del seu pare l'any 1939. Hereta les terres de Kadour però, al

principi de la Segona Guerra Mundial, decideix allistar-se en un regiment d'espahins. Amb el seu ajudant, Mourad, és empresonat en un camp a Alemanya d'on aconseguirà escapar-se. El 1944 coneix Mathilde i s'hi casa per l'església, a Alsàcia, el 1945. Als anys cinquanta, quan al Marroc esclaten els desordres, es consagra aferrissadament a la finca, que somia convertir en una explotació pròspera. Apassionat per l'agronomia i les tècniques modernes, desenvolupa varietats noves de cítrics i d'oliveres. Després d'anys de dificultats, la seva associació amb el metge hongarès Dragan Palosi li permet finalment d'obtenir beneficis.

Aïcha Belhaj: Nascuda el 1947, Aïcha és la filla de Mathilde i d'Amine. Estudia a l'escola de les monges, on obté uns resultats magnífics. Criatura mística i salvatge, és l'orgull dels seus pares.

Selim Belhaj: Nascut el 1951, Selim és fill de Mathilde i d'Amine. Nen aviciat per la seva mare, estudia també a l'escola colonial.

Omar Belhaj: Nascut el 1927, Omar és un dels germans d'Amine. Durant la infància i l'adolescència alimenta una barreja d'admiració i d'odi envers el seu germà. Sobretot li retreu que s'allistés a l'exèrcit francès i que sigui el preferit de la mare, Mouilala. Personalitat violenta, impulsiva, s'acosta als nacionalistes durant el conflicte mundial. Als anys cinquanta la seva implica-

PRIMERA PART

L'època no té en compte el que soc,
m'impesa el que li plau d'imposar-me.
Permeteu-me que ignori els fets.

BORIS PASTERNAK

La Mathilde era a la finestra i observava el jardí. El seu jardí opulent i desendreçat, gairebé vulgar. La revenja contra l'austeritat a la qual el seu marit, en tota cosa, l'obligava. Tot just s'havia fet de dia i el sol, encara tímid, penetrava a través del brancatge. Una xicranda, les flors malva de la qual encara no eren descloses. El vell desmai i els dos advocaters que es plegaven sota el pes d'uns fruits que ningú no es menjava i que es podrien damunt l'herba. El jardí no era mai tan bonic com en aquest temps de l'any. Érem al començament del mes d'abril de 1968 i la Mathilde va pensar que l'Amine no havia triat aquest moment per casualitat. Les roses, que ella havia fet portar de Marràqueix, s'havien badat pocs dies abans i pel jardí flotava una olor fresca i suau. Als peus dels arbres s'estenien tous d'agapants, de dàlies, mates d'espígol i de romaní. La Mathilde deia que aquí tot es feia. Per a les flors, aquesta terra era beneïda.

Ja li arribava el cant dels estornells i va veure, saltironant per l'herba, dos merlots que espicossaven la terra amb el seu bec taronja. Un d'ells tenia plomes blanques

al cap i la Mathilde es va preguntar si les altres merles es burlaven d'ell o si, al contrari, això convertia aquest ocell en un ésser a part que els seus congèneres respectaven. «Qui sap», pensava la Mathilde, «com viuen les merles».

Va sentir el soroll d'un motor i la veu dels obrers. Pel sender que portava al jardí va sorgir un monstre enorme i groc. De primer en va veure el braç metàl·lic, i a l'extrem d'aquest braç, la gegantina pala mecànica. L'artefacte era tan ample que li costava passar entre els rengles d'oliveres i els obrers bramaven indicacions al conductor de l'excavadora, que va arrencar branques al seu pas. Finalment la màquina es va aturar, i va retornar la calma.

Aquell jardí havia estat el seu antre, el seu refugi, el seu orgull. Hi havia jugat amb els fills. Hi havia fet la migdiada sota el desmai i pícnic a l'ombra de l'arbre del cautxú. Els havia ensenyat a trobar els animals que s'amagaven als arbres i als matolls. El mussol i els ratpenats, els camaleons que tancaven en caps de cartró i que de vegades deixaven morir a sota dels seus llits. I quan els fills van haver crescut, quan es van cansar dels seus jocs i de la seva tendresa, hi va venir a oblidar la solitud. Havia plantat, podat, sembrat, empeltat. Havia après a reconèixer, per a cada hora del dia, el cant dels ocells. Com podia pensar, ara, en caos i en devastació? Desitjar l'anorreament d'allò que havia estimat?

Els obrers van entrar dins el jardí i van plantar unes estakes que formaven un rectangle de vint metres per cinc. Anaven amb compte, en desplaçar-se, de no aixafar les flors amb les botes de goma, i aquesta atenció, ten-

dra però inútil, va commoure la Mathilde. Van fer un senyal al conductor de l'excavadora, que va llençar per la finestra el cigarret i va arrencar el motor. La Mathilde es va sobresaltar i va aclucar els ulls. Quan els va tornar a obrir, l'enorme pinça metàl·lica s'enfonsava a la terra. La mà d'un gegant penetrava a la terra negra i alliberava una sentor de molsa i d'humus. Ho arrencava tot per on passava i, amb el pas de les hores, es va formar un alt monticle de terra i de pedres damunt del qual jeien arbustos sense vida i flors decapitades.

Aquella mà de ferro era la de l'Amine. Això va ser el que va pensar la Mathilde durant aquell matí, que es va passar immòbil, darrere de la finestra de la sala. Es va sorprendre que el seu marit no hagués volgut assistir a aquell espectacle i veure com queien, un a un, els arbres i les plantes. Havia afirmat que el forat només podia ser allà. Que s'havia de cavar al peu de la casa, a la part més assolada del terreny. Sí, allà on es trobaven els lilàs. Allà on temps enrere havia crescut el llimoronger.

De primer havia dit que no. No, perquè no tenien els recursos per fer-ho. Perquè l'aigua era un bé escàs i preciós que no es podia fer servir per al lleure. Havia dit que no, cridant, perquè odiava la idea d'exhibir aquell espectacle indecent davant dels pagesos miserables. Què pensarien de l'educació que donava al seu fill, de la manera com es comportava amb la seva dona quan la veiessin, mig despullada, nedant a la piscina? Aleshores valdria tan poc com els antics colons, o aquells burgesos de costums decadents que pul·lulaven pel país i que exhibien, impúdicament, el seu èxit esclatant.

Però la Mathilde no hi va renunciar. Va rebutjar les seves negatives. Any rere any va tornar a la càrrega. Cada estiu, quan bufava el vent del desert i la calor, ofegadora, li atacava els nervis, llançava la idea de la piscina, que revoltava el seu marit. Pensava que no ho podia entendre, ell que no sabia nedar i que tenia por de l'aigua. Es va posar tendra, llangorosa, va suplicar. No era cap vergonya demostrar que els anava bé. No feien cap mal, tenien dret a treure profit de la vida, ells que havien sacrificat els

anys millors de primer a la guerra, i després a l'explotació d'aquella finca. Volia la piscina, la volia en compensació dels seus sacrificis, de la seva solitud, de la seva joventut perduda. Ara ja tenien més de quaranta anys i no havien de demostrar res a ningú. Tots els propietaris dels voltants, almenys aquells que vivien d'una manera moderna, tenien una piscina. S'estimava més que s'anés a exhibir a la municipal?

El va afalagar. Va lloar els seus èxits en la recerca de varietats d'olivera i les exportacions de cítrics. Va pensar que el faria doblegar si es plantava allà, al seu davant, amb les galtes vermelles i ardents, els cabells enganxats als polsos per la suor, les cames cobertes de varices. Li va recordar que tot el que havien guanyat ho devien al treball de tots dos, al seu esforç. I ell la va corregir: «Soc jo el qui ha treballat. Soc jo qui decideix què fer d'aquests diners.»

Quan va dir això, la Mathilde no va plorar ni es va enrabiar. Va somriure interiorment, pensant en tot el que ella feia per ell, per la finca, pels treballadors a qui cuidava. En el temps passat educant els fills, acompanyant-los a classes de dansa i de música, vigilant-los els deures. Des de feia uns quants anys l'Amine havia deixat a les seves mans la comptabilitat de la finca. Ella feia les factures, pagava els sous i els proveïdors. I de vegades, sí, de vegades feia trampes amb els comptes. Modificava una línia, s'inventava un obrer suplementari o una comanda que mai no havia tingut lloc. I en un calaix del qual només ella en tenia la clau, amagava feixos de bitllets que enrotllava amb

una goma beix. Feia tant de temps que ho feia que ja no se'n donava vergonya ni tenia por de ser descoberta. La quantitat creixia i ella estimava que era un racó ben meregut, una taxa que cobrava per compensar les humiliacions. I per revenjar-se.

La Mathilde s'havia fet vella i certament per culpa seva, per culpa seva d'ell, aparentava més anys dels que tenia. La pell de la cara, exposada constantment al sol i al vent, semblava més gruixuda. El front i les commissures de la boca s'havien omplert d'arrugues. Fins i tot el verd dels ulls havia perdut esclat, com un vestit que has portat massa. S'havia engreixat. Per provocar el marit, un dia de canícula va agafar la mànega que servia per al jardí i, davant de la minyona i dels treballadors, es va ben ruixar tota ella. Els vestits se li van enganxar al cos, deixant endevinar els mugrons endurits i la tofa del pubis. Aquell dia els treballadors van pregar al Senyor passant-se la llengua entre les dents renegrides perquè l'Amine no es tornés boig. Per què una dona gran feia una cosa com aquella? És veritat, de vegades remullaven els nens quan estaven a punt de desmaiar-se, quan el sol ardent els feia delirar. Els deien que tanquessin bé nas i boca perquè l'aigua del pou portava malalties i els podia matar. La Mathilde era com els nens i, igual com ells, no es cansava mai de demanar. Evocava la felicitat d'abans, les vacances al mar, a la caseta d'en Dragan a Mehdyà. I en Dragan, a més, no s'havia fet fer una piscina a la seva casa de la ciutat? «Per què ha de tenir la Corinne», deia, «una cosa que jo no tinc?»

Estava convençuda que va ser aquest argument el que va persuadir l'Amine. Ho va dir amb la crueltat i la fermeza d'una xantatgista. Pensava que el seu marit, durant l'any 1967, havia mantingut amb la Corinne una relació d'uns quants mesos. N'estava convençuda, tot i no haver recollit mai cap altre indicatiu que una olor a les camises, un rastre de pintallavis —aquella mena d'indicis trivials i fastigosos que es troben les mestresses de casa—. No, no en tenia proves i ell mai ho havia reconegut, però saltava a la vista, com si entre aquells dos éssers es consumís una foguerada que no duraria però que s'havia de suportar. La Mathilde havia provat una vegada, amb poca traça, de parlar sense embuts amb en Dragan. Però el metge, que el temps havia tornat encara més bonhomí i filosòfic, va fer veure que no l'entenia. No va voler posar-se a favor d'ella, rebaixar-se a aquelles mesquineses i lliurar, al costat de la fogosa Mathilde, el que considerava una guerra inútil. La Mathilde mai no va saber quant de temps havia passat l'Amine als braços d'aquella dona. Ignorava si es tractava d'amor, si s'havien dit paraules tendres o si, al contrari —i potser era encara pitjor—, havien viscut una passió silenciosa i física.

Amb l'edat la bellesa de l'Amine s'havia incrementat. Els polsos se li havien emblanquit i s'havia deixat créixer un bigotet fi, sal i pebre, que li donava uns aires com d'Omar Sharif. Com les estrelles del cinema, duia unes ulleres de sol que no es treia gairebé mai. Però no era només el seu rostre bronzejat, la barbata prominent, les dents blanques que descobria les rares vegades que som-

reia, no era només això que el feia guapo. L'edat li havia permès desplegar la seva virilitat. Els gestos li havien agafat soltesa, la veu se li havia fet més profunda. Ara la seva rigidesa passava per contenció, el seu posat greu feia la impressió que era una d'aquelles feres ajagudes a la sorra, aparentment impassibles, que, d'un salt, s'abaten sobre les seves preses. No era gens conscient de la seducció que exercia, l'anava descobrint a poc a poc, a mesura que es desplegava, com fora d'ell. I en aquesta manera d'estar gairebé sorprès d'ell mateix residia sens dubte l'explicació del seu èxit amb les dones.

L'Amine havia adquirit seguretat i s'havia enriquit. Ja no passava les nits amb els ulls oberts, mirant el sostre i calculant els deutes. Ja no pensava en la ruïna imminent, les privacions dels seus fills ni en les humiliacions de les quals serien víctimes. L'Amine dormia. Els malsons se n'havien anat i a la ciutat s'havia convertit en una persona respectada. Ara els convidaven a recepcions, els volien conèixer, freqüentar. El 1965 els van proposar d'adherir-se al Rotary Club i la Mathilde va saber que no era per ella sinó pel seu marit, i que les esposes hi tenien alguna cosa a veure. L'Amine, tot i ser callat, atreia totes les sol·licituds. Les dones el convidaven a ballar, enganxaven la galta a la d'ell, li feien posar la mà al maluc i, encara que no sabés què dir, encara que no sabés ballar, pensava de vegades que aquesta vida era possible, una vida tan lleugera com el xampany l'olor del qual sentia a l'alè d'elles. Durant les recepcions, la Mathilde es detestava. Trobava que enraonava massa, que bevia massa, i que després es passava dies

lamentant el seu comportament. S'imaginava que la jutjaven, que la trobaven idiota i inútil, menyspreable perquè aclucava els ulls a les infidelitats del seu marit.

Si els membres del Rotary van insistir, si es van mostrar tan benvolents, tan atents amb l'Amine, també és perquè era marroquí i el club volia demostrar, integrant àrabs entre els seus membres, que el temps de la colonització, el temps de les vides paral·leles, s'havia acabat. És veritat que eren molts els que havien marxat del país la tardor de 1956, quan la multitud encolerida havia ocupat els carrers i s'havia desfermat la bogeria sanguinària. Havien calat foc a la bòbila, hi havia homes que havien estat morts al mig del carrer i els estrangers havien entès que ja no eren a casa seva. Alguns havien fet les maletes, abandonant pisos els mobles dels quals acumularien pols fins que alguna família marroquina se'ls comprés. Hi havia propietaris que havien renunciat a les seves terres i als anys de treball que hi havien dedicat. L'Amine no sabia si els que havien tornat a casa eren els més porucs o els més lúcids. Però aquella onada de fugides només va ser un parèntesi. Un reequilibrament abans que la vida reprengués el seu curs normal. Deu anys després de la independència, la Mathilde havia d'admetre que Meknès no havia canviat gaire. Ningú no sabia els noms nous dels carrers, els noms àrabs, i la gent continuava quedant a l'avinguda Paul-Dumer o al carrer de Rennes, davant de la farmàcia del senyor André. El notari s'havia quedat, però també la mestressa de la merceria, el perruquer i la seva dona, els amos de la botiga de moda de l'avinguda, el dentista, els metges.

Tots volien continuar gaudint, potser amb més discreció, més moderadament, de les alegries d'aquella ciutat florida i coqueta. No, no hi va haver cap revolució sinó tan sols un canvi en l'atmosfera, una reserva, una il·lusió de concòrdia i d'igualtat. Durant els sopars del Rotary, a les taules on es barrejaven els burgesos marroquins i els membres de la comunitat europea, semblava com si la colonització només hagués estat un malentès, un error del qual ara els francesos es penedien i que els marroquins feien veure que oblidaven. Alguns ho volien deixar ben clar, ells no havien estat mai racistes i tota aquella història els havia incomodat terriblement. Juraven que se sentien alleujats ara que les coses estaven clares i que respiraven millor, ells també, d'ençà que la ciutat s'havia tret de sobre la mala llavor. Els estrangers anaven amb compte amb el que deien. Si no se n'havien anat era per no precipitar la ruïna d'un país que els havia de menester. És clar que un dia deixarien el camp lliure, que se n'anirien, i el farmacèutic, el dentista, el metge o el notari serien marroquins. Però mentrestant ells es quedaven i eren útils. I d'altra banda no eren pas tan diferents d'aquells marroquins que seien a les seves taules. Aquells homes elegants i oberts, aquells coronels o alts funcionaris les dones dels quals es vestien com les occidentals i portaven els cabells curts. No, no eren gaire diferents d'aquells burgesos que, sense cap sentiment de culpa, sense pensar-hi gens, deixaven que uns nens descalços carretegessin les seves compres davant del mercat central. Que es negaven a cedir a les súpliques dels captaires «perquè són com els gossos quan els dones menjar

per sota de la taula. S'hi acostumen i perden la poca atracció que senten per l'esforç i pel treball». Els francesos mai no haurien gosat dir que era insofrible, aquella propensió del poble a mendicar i a queixar-se. No haurien gosat mai, com ho feien els marroquins, criticar la deshonestat de les criades, la mandra dels jardiniers, l'endarreriment de la pleballa. I reien, una mica massa fort, quan els seus amics meknessencs es desesperaven de construir algun dia un país modern amb una població d'analfabets. Aquells marroquins, en el fons, eren com ells. Parlaven la mateixa llengua, veien el món de la mateixa manera, i era difícil de creure que haguessin pogut, un dia, no pertànyer al mateix camp i considerar-se enemics.

L'Amine, al començament, no se'n refiava gens. «Són uns caragirats», deia a la Mathilde. «Abans jo era el moro de merda, i ara m'he de sentir dir tants senyor Belhaj com vulguis.» La Mathilde va comprendre que tenia raó un vespre, durant un sopar amb ball a la finca. La Monique, la dona del perruquer, havia begut massa i, al mig d'una conversa, va deixar anar l'expressió «aquest coi de moros». Es va posar la mà a la boca com si volgués que aquella frase hi tornés a entrar i va deixar anar un llarg «oh», amb els ulls esbatanats i les galtes vermelles. Ningú, a part de la Mathilde, no l'havia sentida, però la Monique no parava d'excusar-se. Repetia: «T'asseguro que no volia dir això. No sé què m'ha passat.»

La Mathilde no va saber mai del cert què havia convençut l'Amine. Però el mes d'abril de 1968 li va comunicar que la piscina es construiria. Després de l'excavació van haver d'omplir les parets de formigó, i en acabat instal·lar un sistema de canonades i de filtres i l'Amine va supervisar les obres amb autoritat. Va fer posar, a la vora de la bassa, una renglera de maons de color ocre i la Mathilde va haver de reconèixer que donaven una certa elegància al conjunt. Van assistir tots dos a l'ompliment del vas. La Mathilde va seure sobre els maons ardents i va anar mirant l'aigua que pujava, esperant amb la impaciència d'una criatura que li arribés als turmells.

Sí, l'Amine va cedir. En el fons era l'amo, el cap, qui donava de menjar als treballadors de la finca, i aquests no n'havien de fer res de la seva manera de viure. En el moment de la independència, les millors terres estaven encara en mans dels francesos i la majoria dels pagesos marroquins vivien en la misèria. D'ençà del protectorat, que havia permès fer immensos progressos sanitaris, el creixement demogràfic del país era galopant. En deu anys d'in-

dependència les terres dels pagesos s'havien dividit fins a arribar a unes superfícies tan petites que ja no podien viure'n. L'any 1962 l'Amine va comprar una part de la possessió d'en Mariani i les terres de la viuda Mercier, que s'havia establert a la ciutat en un pis sòrdid a prop de la plaça Poeymirau. Es va quedar les màquines, el bestiar, els estocs, i, per un preu mòdic, va llogar a unes quantes famílies de treballadors unes feixes que regaven amb séquies. En aquell rodal es parlava de l'Amine com d'un amo dur, cabut, colèric, però ningú no va posar mai en qüestió la seva integritat i el seu sentit de la justícia. L'any 1964 es va beneficiar d'unes ajudes importants del ministeri per irrigar una part de la seva explotació i comprar material modern. L'Amine ho repetia a la Mathilde: «Hassan II ha comprès que som en primer lloc un país rural, i que cal ajudar l'agricultura.»

Quan la piscina va estar enllestida, la Mathilde va organitzar una recepció amb els seus nous amics del Rotary Club. Durant una setmana va preparar allò que anomenava la seva *garden party*. Va contractar cambrers i va llogar, en un restaurant de Meknès, safates d'argent, vaixel·la de Llemotges i copes de xampany. Va fer parar tot de taules al jardí i va disposar, en petites gerres, rams de flors dels camps. Roselles, llevamans, botons d'or que havia fet tallar aquell mateix matí pels treballadors. Els convidats la van felicitar. Les dones repetien que allò era «encisador, senzillament encisador». I els homes tustaven l'esquena de l'Amine tot admirant la piscina. «Ja ho veus, Belhaj, ets un triomfador!» El xai fet a la brasa, el meixuí, va ser

acollit amb aplaudiments, i la Mathilde va insistir perquè els seus convidats se servissin amb les mans, «a la marroquina». Tots es van llançar sobre la bèstia, en van aixecar la pell socarrada i van clavar els dits al tou, arrencant bocins de carn tendra i greixosa que amanien amb sal i comins.

El tiberi va durar fins a mitja tarda. L'alcohol, la calor, el xipolleig fresc de l'aigua, els havien relaxat. En Dragan brandava el cap suaument, amb els ulls mig clucs. Damunt la superfície de la piscina planava un núvol d'espionisme vermells.

«Aquesta casa és un autèntic paradís», el va felicitar en Michel Cournaud. «Però ves amb compte, benvolgut Amine. Val més que el rei no passi per aquí. No saps què m'han explicat?»

En Cournaud tenia un ventre tan gros com el d'una prenyada i sempre seia eixarrancat, amb les mans reposant damunt de la panxota. La seva cara, d'un roig encès i congestionada, era molt expressiva i els ulls verds havien conservat un no-sé-què de la infància, una malícia, una curiositat que el feien colpidor. Sota el parasol taronja que la Mathilde havia fet instal·lar, la pell d'en Cournaud es veia més vermella encara, i a l'Amine, que ara el contemplava, li va semblar que el seu nou amic estava a punt d'explotar. Treballava per a la cambra de comerç i estava relacionat amb el món dels negocis. Repartia el temps entre Meknès i la capital i, al Rotary Club, era apreciat pel seu humor però sobretot pel seu talent per explicar històries de la cort i de les intrigues que s'hi

l·ligaven. Distribuïa les xafarderies com si fossin llaminadures per a uns nens afamegats. A Meknès no hi passava res, o poc se'n faltava. La bona societat se sentia tallada del món, condemnada a una forma de viure provinciana i avorrida. Ignorava el que es tramava realment a les grans ciutats de la costa, on es decidia l'avenir del país. Els meknessencs s'havien d'accontentar amb els comunicats oficials i les brames que corrien sobre els complots, els disturbis, la desaparició de Mehdi Ben Barka a París o altres opositors els noms dels quals mai no eren pronunciats en veu alta. La major part d'ells ni tan sols sabien que el país feia tres anys que vivia en un estat d'excepció, que el Parlament havia estat dissolt, i la Constitució, posada a dormir. Certament ningú no ignorava que els primers anys del regnat de Hassan II havien estat difícils i que havia de fer front a una oposició cada dia més radical. Però qui podia afirmar que posseïa la veritat? El cor del poder era un indret llunyà i opac, que suscitava alhora temor i fascinació. A les dones, sobretot, els agradava escoltar històries que parlessin de l'harem on el rei hauria tancat gairebé una trentena de concubines. S'imaginaven que darrere dels murs del palau es donaven unes festes dignes dels pèplums de Hollywood i que el xampany i el whisky corrien a raig fet a la casa del descendent del Profeta. En Cournaud les abeurava amb aquesta mena d'històries.

Va fer el gest d'acostar-se a la taula i es va posar a parlar amb to de conspirador. Els convidats van parar l'orella, fora d'en Dragan, que s'havia adormit i els llavis del qual

vibraven dolçament. «Afigureu-vos que fa poques setmanes el rei va passar en cotxe per davant d'una gran possessió. A la regió del Gharb, em penso, en fi, no ho sé exactament. El cas és que el lloc li va agradar. Va demanar de visitar la finca, de conèixer l'amo. I vet aquí que en un tres i no res va comprar la propietat per una quantitat que ell mateix va fixar. El pobre amo no va poder ni piular.»

Contràriament als altres convidats, l'Amine no va riure. No li agradaven les xafarderies, ni que parlessin malament d'aquell monarca que, des de la seva arribada al tron, l'any 1961, havia convertit el desenvolupament de l'agricultura en la prioritat del país.

«Això són romançons», va dir. «Rumors malintencionats inventats de cap a peus per persones geloses. La veritat és que el rei ha estat l'únic que ha vist que es podia convertir el Marroc en una nova Califòrnia. En lloc d'escampar falòrnies farien més ben fet si celebraven la política dels pantans, del programa d'irrigació que permetrà que tots els pagesos visquin de la seva feina.

—Beus a galet —el va tallar en Michel—. Pel que jo en sé, l'ocupació principal del jove rei són les llargues nits de festa que organitza al palau i les partides de golf. No et voldria desenganyar, benvolgut Amine, però el seu amor pels fellahs és un enganyabadoes. Una maniobra política de baixa estofa per guanyar-se la voluntat del poble. Si no ja hauria engegat una reforma agrària de debò, hauria donat terres a milions de pagesos que no tenen res. A Rabat prou que saben que mai no hi haurà terra per a tothom.

—I tu què et pensaves? —es va encendre l'Amine—.

Que el poder nacionalitzaria de cop totes les terres colonials i arruïnaria el país? Si sabessis alguna cosa de la feina que jo faig, t'adonaries que el palau té raó de fer les coses a poc a poc. Què en saben, a Rabat? El nostre potencial agrícola és immens. La producció de cereals creix sense parar. Jo mateix exporto dues vegades més cítrics que fa deu anys.

—Doncs més val que vigilis. Qui sap si no vindran un dia d'aquests a prendre't les terres per repartir-les als fellahs que no en tenen.

—No em sap greu que facin rics els pobres. Però no en detriment d'aquells que, com jo, hem construït explotacions viables a base d'anys de treballar. El rei ho sap. Els pagesos són i seran els millors defensors de la corona.

—I tant! Que Déu t'escolti, com se sol dir —va prosseguir en Michel—. Però si vols que et digui jo què en penso, a aquest rei només li interessin els tripijocs. L'economia la deixa per als grans burgesos que s'enriqueixen gràcies a ell i que van dient pertot arreu que al Marroc el rei és l'única cosa que compta.»

L'Amine es va escurar la gola. Va mirar un moment de fit a fit la cara rubicunda del seu veí, les seves mans peludes, i li van venir ganes de cordar-li el botó del coll de la camisa perquè s'ofegué.

«Hauries d'anar amb compte amb què dius. Et podrien expulsar si sabessin que has dit aquestes coses.»

En Michel va estirar les cames. Semblava que estigués a punt de relliscar de la cadira i caure de cul a terra. El seu rostre mostrava un somriure glaçat.

«No et volia ofendre», es va excusar.

—No m'has ofès. Si dic això, és pel teu bé. Tu vas dient que coneixes el país, que t'hi trobes a casa. Doncs hauries de saber que aquí no es pot dir tot.»